توراه أور • الباراشات מקץ • مامار 2

ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה עומד על היאור

«وكان عند انقضاء سنتين كاملتين» (المقالة الثانية)

إهداء تكريمًا لـ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ״ל

والد الريبي، ريب ليفي يتسحاق

LikuteiTorah.com

الباراشا الحاسيدية

/likuteitorah.com/ar/torah-ohr/mikeitz/2

1 **ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה עומד על היאור. הנה כתיב** (רות ד) **וזאת לפנים בישראל ואין זאת אלא תורה כי הנה זאת התורה ישנה בבחי׳ פנימיות של כל נפש מישראל.**

«وحدث في نهاية سنتين كاملتين أن فرعون حلم، وإذا هو واقف عند النهر». وقد ورد (روث 4): «وكان هذا **לפנים** (lefanim) [من قبل؛ وكذلك: في الداخل] في إسرائيل»، و«هذا» لا يعني إلا التوراة (**תורה**)؛ إذ إن هذه التوراة قائمة في البعد الباطني لكل نفس يهودية.

כי יש לכל נפש בחי׳ פנימיות ובחי׳ חיצוניות דהיינו בחי׳ סתים וגליא. שכמו שקוב״ה [שקודשא בריך הוא] **סתים וגליא. כך אורייתא וכך ישראל כו׳.**

فلكل نفس بُعد باطني (**פנימיות**, pnimiyus) وبُعد ظاهري (**חיצוניות**, chitzoniyus)، أي جانبا الخفي والظاهر؛ فكما أن **קוב״ה** خفي وظاهر، كذلك التوراة، وكذلك إسرائيل، وما إلى ذلك.

ובחי׳ סתים היינו בחי׳ פנימיות חב״ד [חכמה בינה ודעת] **שבנפשו האלקית שאינו מושג ונראה לעין.**

والجانب الخفي هو البعد الباطني للقوى العقلية (**מוחין**, mochin)—الحكمة (**חכמה**, Chochmah) والفهم (**בינה**, Binah) والمعرفة (**דעת**, Daas)—في نفسه الإلهية (**נפש האלקית**, nefesh elokis)، وهو ما لا تدركه العين ولا تراه.

ובחי׳ גליא הוא בחי׳ חיצוניות שבו שהוא בחי׳ אהוי״ר [אהבה ויראה] **כו׳ ולכן כמו שיש טנת״א** [טעמים נקודות תגין אותיות] **בתורה כך יש בחי׳ אלו בנפש האלקית כדלקמן.**

والجانب الظاهر هو بُعدها الظاهري، وهو مستوى الحب والخشية (**אהבה ויראה**, ahavah v'yirah)، وما إلى ذلك. ولذلك، فكما أن للتوراة ألحان التلاوة (**טעמים**, ta'amim)، والحركات (**נקודות**, nekudos)، والتيجان (**תגין**, tagin)، والحروف (**אותיות**, osiyos)، توجد هذه المستويات كذلك في النفس الإلهية، كما [سيأتي بيانه] أدناه.

2 **והנה כמו שיש פרעה בקליפה כך יש בקדושת נפש האלקית כמ״ש בזהר ויגש דאתפריעו ואתגלו נהורין כו׳.**

والآن، كما أن في القشرة (**קליפה**, kelipah) فرعون (**פרעה**, Par'oh)، كذلك يوجد [فرعون] في قداسة النفس الإلهية (**נפש האלקית**, nefesh elokis)، كما ورد في الزوهار (**זהר**) على «**ויגש**» (**ויגש**): «[حيث] تنكشف الأنوار (**דאתפריעו**, de'isparyu) وتظهر»، إلخ.

כי זה לעומת זה כו' שבהשתלשלות מבחי' פרעה שבקדושה למטה מטה נמשך בחי' פרעה התחתון שאמר לא ידעתי את ה' שהוא בחי' השכחה המשתלשלת מבחי' עלמא דאתגלייא פרעה שבקדושה כמ"ש רגליה יורדות מות.

لأن «هذا بإزاء ذاك»، إلخ؛ ففي سلسلة العوالم الهابطة (**השתלשלות**، hishtalshelus)، من مستوى فرعون القداسة نزولًا، طبقة بعد طبقة، يُستمد مستوى فرعون السفلي، الذي قال: «لا أعرف **ה'**». وهذا هو مستوى النسيان، الذي ينحدر من مستوى العالم المكشوف (**עלמא דאתגלייא**، alma de'isgalya)، أي فرعون القداسة، كما ورد: «قدماها تهبطان إلى الموت».

אבל בסמוי מן העין עלמא דאתכסייא הברכה מצוייה ממקור הברכות. כמ"ש (משלי יא) **ואת צנועים חכמה מקום הזכרון כמ"ש ולזכרון בין עיניך.**

أما فيما هو «مستور عن العين»، أي العالم المستور (**עלמא דאתכסייא**، alma de'iskasya)، فإن «البركة توجد» من مصدر البركات. وكما ورد (الأمثال 11): «أما عند المتواضعين فالحكمة»؛ فهذا موضع التذكّر، كما ورد: «ولتكون تذكارًا بين عينيك».

והנה לא שייך לומר דאתגלו כו' אלא מתוך מכסה שהיה עליהם בתחלה. דהנה כתיב מי יעלה לנו השמימה ר"ת [ראשי תיבות] **מילה וס"ת** [וסופי תיבות] **הוי"ה**

والآن، لا يصحّ أن يقال إن الأنوار «انكشفت»، إلخ، إلا إذا كان ذلك من داخل غطاء كان عليها في البداية. فقد ورد: «من يصعد لنا إلى السماء؟»؛ وحروفه الأولى تكوّن كلمة الختان (**מילה**، milah)، وحروفه الأخيرة تكوّن اسم **ה'**.

שבכדי שיאיר עלינו אור ה' בהתגלות ולא בציור אותיות לבד כ"א בעומק המחשבה בהתבוננות מהות ועצמות אני ה' לא שניתי שיקבע במוחו ולבו שהוא בחי' מי יעלה לנו השמימה שהוא בחי' השגת אלקות צריך מתחלה בחי' מילה

لكي يشرق نور **ה'** علينا في انكشاف، لا في صورة الحروف وحدها، بل في عمق الفكر، من خلال التأمل في حقيقة «أنا، **ה'**، لم أتغير»، بحيث يثبت ذلك في ذهن الإنسان وقلبه — وهذا هو مستوى «من يصعد لنا إلى السماء؟»، أي مستوى إدراك الألوهية — لا بد أولًا من مستوى الختان.

כי יש למעלה בחי' עונותיכם מבדילים וצריך להסיר המונעים וכן למטה בנפש האדם הנה כתיב ומלתם את ערלת לבבכם.

إذ يوجد في العلو مستوى «آثامكم تفصل»، ولا بد من إزالة العوائق؛ وكذلك في الأسفل، في نفس الإنسان، ورد: «واختتنوا غلفة قلوبكم».

אך אחרי כריתות הערלה יש עוד בחי׳ פריעה שהוא עור דק המכסה וחופף והוא בחי׳ תאוות גשמיים שמקליפת נוגה שהוא לדברים של היתר המכסים ומסתירים אור ה׳.

ولكن بعد قطع الغلفة، يبقى مستوى الكشف (periah ,**פריעה**)، وهو جلد رقيق يغطي ويلتصق فوقها؛ وهذا هو مستوى الشهوات الجسدية الناشئة من القشرة المتلألئة (kelipas nogah ,**קליפת נוגה**)، والمتعلقة بالأمور المباحة، التي تغطي نور **ה׳** وتحجبه.

וכן אפי׳ [אפילו] **בכדי שיתגלה עליו בחי׳ מרכבה פני אריה פני שור כו׳ שהוא בחי׳ אהוי״ר** [אהבה ויראה] **טבעיים הנה כתיב** (יחזקאל א) **וארא כו׳ ומתוכה כעין החשמל כו׳ חש מל ומתוכה דמות ד׳ חיות כו׳.**

وكذلك، حتى لكي ينكشف عليه مستوى المركبة، «وجه أسد، ووجه ثور»، إلخ، أي مستوى الحب والخشية الطبيعيين، ورد (حزقيال 1): «ورأيت»، إلخ، «ومن وسطها ما يشبه مظهر **החשמל**»، إلخ، (**חש** (chash)، و **מל** (mal))، «ومن وسطها هيئة أربعة كائنات حية»، إلخ.

והעצה היעוצה לזה הוא מה שאומרים ונפשי כעפר לכל תהי׳ [תהיה] **כי פרעה אותיות העפ״ר שעי״ז יוכל להיות בבחי׳ פרעה שיפרע ויגלה המכסה אשר עליו.**

والنصيحة المقدَّمة لذلك هي ما نقوله: «ولتكن نفسي كالتراب للجميع»؛ فكلمة فرعون (Pharaoh ,**פרעה**) مؤلَّفة من حروف كلمة الغبار (ha-afar ,**העפר**). ومن خلال ذلك يستطيع المرء أن يكون في حالة فرعون، فيكشف (يفرع، yifra ,**יפרע**) ويُظهر الغطاء الذي عليه.

וכמ״ש (במדבר ה) **ופרע את ראש האשה. דכנ״י** [דכנסת ישראל] **נק׳ אשה יראת ה׳ וצריך לגלות אוצר של יראת שמים ע״י שמשים נפשו כעפר לכל.**

كما كُتب (**במדבר** 5): «ويكشف (وَفَرَع، u'fara ,**וּפָרַע**) رأس المرأة». فجماعة إسرائيل تُسمّى «امرأة تخشى **ה׳**»، وينبغي كشف كنز خشية السماء بجعل النفس كالتراب للجميع.

ועי״ז יקרע המסך שעליו שהוא נמשך מבחי׳ גסות הרוח שמחמת גסות רוחו שמחשיב א״ע [את עצמו] **ליש ודבר בפ״ע** [בפני עצמו] **הוא מתאוה תאוה וחפץ הוא שימלא רצונו דוקא.**

ومن خلال ذلك يتمزّق الحجاب الذي عليه. [وهذا الحجاب] ناشئ من مستوى خشونة الروح؛ فبسبب خشونة روحه، إذ يعدّ نفسه وجوداً وشيئاً قائماً بذاته، يشتهي الشهوات ويصرّ على أن تتحقق إرادته هو بالذات.

וצריך הוא לבטש גסות רוחו ועד״ז הוא יסורי עוה״ז הבאים לאדם כי לא מחמת עונש אינו ראוי לישב בשלות עוה״ז

وعليه أن يقمع خشونة روحه. وعلى هذا النحو تُفهَم آلام هذا العالم التي تصيب الإنسان: فليس الأمر أنه، على سبيل العقاب، لا يستحق أن يقيم في سكينة هذا العالم؛

שהרי מצינו בנבוכדנצר (סנהדרין צו. ע״ש וע׳ ילקוט) **בשביל שהלך ג׳ פסיעות לכבוד השי״ת** [השם יתברך] **פסקו לו מלוכה על כל העולם ולזרעו אחריו עד ג׳ דורות**

إذ نجد في شأن نبوخذنصر (**נבוכדנצר**) (**סנהדרין** 96a؛ راجع هناك، وانظر Yalkut) أنه بسبب مشيه ثلاث خطوات إكراماً لـ **ה׳**، المبارك هو، قضوا له بالملك على العالم كله، ولنسله من بعده ثلاثة أجيال؛

ואין לך אדם מישראל שלא כיבד המקום בכך וכל טוב עוה״ז כדאי הוא לו

ولا يوجد يهودي لم يُكرم **ה׳**، الموجود في كل مكان، بهذا القدر؛ ولذلك فهو جدير بكل خيرات هذا العالم.

אלא היסורים באים לבטש את האדם להכניעו ולהשפיל גסות רוחו וכמשארז״ל [וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] (ברכות ז) **טובה מרדות א׳ כו׳**

بل إن الآلام تأتي لتقمع الإنسان، وتخضعه، وتذلّل خشونة روحه، كما قال حكماؤنا **ז״ל** (**ברכות** 7): «تأديب واحد خيرٌ»، إلى آخره.

שכשעיניו רואות שיסורים באים עליו נשפל דעתו ונעשה נכנע והוא יקר בעיני ה׳ להיות עי״ז בחי׳ התגלות בחי׳ פרעה מן העפר.

فحين ترى عيناه أن الآلام تصيبه، يخضع ذهنه ويصير منقاداً؛ وهذا ثمين في نظر **ה׳**، إذ يتيح ذلك ظهور مستوى فرعون من الغبار.

והנה בתורה יש בחי׳ טנת״א [טעמים נקודות תגין אותיות] **ובחי׳ טעמים שבתורה שבע״פ** [שבעל פה] **הוא כמ״ש** (תהלים מב) **ובלילה שירה עמי שבחי׳ השירה והטעמים שהם בחי׳ הניגון הוא עמי.**

والآن، في التوراة (**תורה**) مستوياتُ علامات التلحين (ta'amim ،**טעמים**)، والنقاط (nekudos ،**נקודות**)، والتيجان (**תגין**، tagin)، والحروف (osiyos ،**אותיות**)؛ ومستوى علامات التلحين في التوراة الشفوية هو كما في المكتوب (المزامير 42): «وفي الليل تكون ترنّمته معي»؛ فمستوى الترنّم وعلامات التلحين، أي مستوى اللحن، هو «معي».

וביאור הענין הוא כמ״ש (תהלים קיט) **זמירות היו לי חקיך בבית מגורי. ולהבין זה איך הם זמירות**

وتفسير الأمر كما في المكتوب (المزامير 119): «كانت شرائعك ألحانًا لي في بيت غربتي». ولفهم ذلك: كيف تكون ألحانًا؟

וגם למה נענש דוד על שקרא לד״ת [לדברי תורה] **זמירות. הנה אמרו** (גטין ז) **השכם והערב עליהם לבהמ״ד** [לבית המדרש] **והם כלים מאליהן.**

وكذلك، لماذا عوقب داود لأنه سمّى أقوال التوراة «ألحانًا»؟ فقد قال [حكماؤنا] (غيتين 7): «بكّر وأمضِ وقتًا متأخرًا في بيت الدراسة منكبًّا عليهم (**עליהם**، aleihem)، وهم يفنون من تلقاء أنفسهم».

והענין הוא דכתיב (תהלים מ) **רבות עשית אתה ה׳ אלהי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין ערוך אליך אגידה ואדברה עצמו מספר:**

والأمر [كما يلي]. ورد في المكتوب (المزامير 40): «كثيرة هي أعمالك، أنتَ يا **ה׳، אלקי**؛ عجائبك وأفكارك نحونا؛ لا يُقاس بك أحد؛ ولو أخبرتُ وتكلّمتُ بها، لعجز العدد عن إحصائها».

3 **וביאור הכתוב רבות עשית. פי׳ רבות כל דבר שהוא רב ועצום דהיינו עולמות עליונים הגדולות ונוראות**

تفسير الآية: «أمورًا كثيرة صنعتَ»: فـ«كثيرة» تعني كل ما هو عظيم وقوي، أي العوالم العليا العظيمة والمهيبة،

עשית בבחי׳ עשיה גשמית שנשתלשלו מעילה לעלול במדרגות רבות ושונות כמו שאמר בפסוק אגידה ואדברה עצמו מספר עד שנתהוו בבחי׳ עשי׳ [עשיה] **גשמית.**

«فعلتَ» [إياها] في مستوى الفعل الجسدي (**עשיה**، Asiyah)، إذ انحدرت من علة إلى معلول عبر مستويات كثيرة ومتنوعة، كما جاء في الآية: «لو أخبرتُ وتكلمتُ بها، لكانت أكثر من أن تُحصى»، إلى أن وُجدت في مستوى الفعل الجسدي.

וכמ״ש (שם קלה) **למה יאמרו איה אלקיהם שהוא בבחי׳ אי״ה** [אם ירצה השם]**. שהוא מובדל ומכוסה ורחוק מהם כמ״ש רם על כו׳.**

وكما ورد (هناك، 135): «لماذا يقولون: أين (**איה**، ayeh) **ה׳** لهم؟» [أي] إنه في حالة «أين؟»، منفصل ومحتجب وبعيد عنهم، كما ورد: «عالٍ فوق»، إلخ.

ולא ידעו ולא יבינו כי כל אשר חפץ ה׳ עשה שנשתלשל חפץ ה׳ כ״כ [כל כך] **עד שהוא בעשיה גשמית**

لكنهم لا يعلمون ولا يفهمون أن «كل ما أراده **ה׳** فعله»: لقد انحدرت إرادة **ה׳** إلى هذا الحد، حتى صارت في الفعل الجسدي.

וכ״כ [וכן כתב] **למה כדי שיהיה הוי״ה אלהי אלוה שלי ע״י כי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו כי אורייתא מחכמה נפקת פי׳ עיקר התגלותה הוא מחכמה. אבל באמת הוא רצונו של מקום והוא ורצונו אחד.**

ولماذا هذا كله؟ لكي يكون **ה׳** لي أنا، **ה׳** الخاص بي، من خلال [ذلك]، إذ إن «عجائبك وأفكارك نحونا»؛ فإن «التوراة (**תורה**) صدرت عن الحكمة (**חכמה**, Chochmah)»، أي إن تجلّيها الأساسي هو من **חכמה**. لكن حقيقتها إرادة الحاضر في كل مكان، وهو وإرادته واحد.

4 **וזהו נפלאותיך מה שהוא מופלא ומובדל ומכוסה שאין בו השגה כלל פלא עליון. ומחשבותיך הוא בחי׳ חכמה עילאה נמשך אלינו ע״י התורה. אין ערוך אליך אגידה ואדברה עצמו מספר.**

وهذا هو [المقصود بـ] «عجائبك»: ما كان عجيبًا ومنفصلًا ومستترًا، لا سبيل إلى إدراكه مطلقًا، أي العجب الأعلى (**פלא עליון**, Pele Elyon). و«أفكارك» هي مستوى الحكمة العليا (**חכמה**, Chochmah)، التي تُنزَّل إلينا بواسطة التوراة (**תורה**). «لا يُقاس بك شيء؛ ولو أخبرت وتكلمت عنها، لكان عددها أكثر من أن يُحصى».

כי להיות השתלשלות וירידה גדולה כ״כ [כל כך] **מבחי׳ גבוה ונעלה מאד עד בחי׳ מטה מאד הוצרך להיות כמה מיני עולמות אין מספר מינים ממינים שונים**

إذ لكي يحدث هذا القدر العظيم من سلسلة العوالم الهابطة (**השתלשלות**, hishtalshelus) والانحدار، من مستوى عالٍ وسامٍ جدًا إلى مستوى منخفض جدًا، كان لا بد من أنواع كثيرة من العوالم لا عدد لها، أنواعًا شتى من أنواع،

וכמ״ש (איוב כה) **היש מספר לגדודיו וכתיב** (דניאל ז) **אלף אלפין ישמשונה ורבו רבבן כו׳ והוא מספר גדוד והיכל אחד והיכלות אין מספר.**

كما ورد (أيوب 25): «أله عدد لجنوده؟»، وورد (دانيال 7): «ألف ألف يخدمونه، وربوات الربوات»، إلخ؛ وهذا عدد فرقة واحدة وحجرة واحدة (**היכל**, heichal)، أما الحجرات فلا عدد لها.

ואעפ״כ [ואף על פי כן] **כולם אין ערוך אליך שאפי׳** [שאפילו] **בחי׳ הגבוה מאד שהוא שרש התחלות התהוות**

ومع ذلك، لا يُقاس شيء منها بك؛ فحتى أعلى مستوى على الإطلاق، وهو أصل بدايات التكوّن،

מ״מ לגבי מהותו ועצמותו ית׳ אין לו ערך כלל שאינו מערכו ולא ממהותו כלל מאחר שהוא בבחי׳ נברא או נאצל ויש לו התחלת גבול.

فمع ذلك، لا نسبة له مطلقًا إلى كينونته وجوهره، تعالى؛ إذ ليس من مرتبته ولا من ماهيته مطلقًا، لأنه من قبيل المخلوق أو المنبثق، وله ابتداءٌ وحدّ.

משא״כ בבורא ית׳ דכולא קמיה כלא ממש חשיב ואצלו נחשב הכל כאין בחי׳ הראשונה ובחי׳ אחרונה שבמדרגה תחתונה הכל שוה אצלו

لكن الأمر ليس كذلك بالنسبة إلى الخالق، تعالى، إذ يُعدّ كل ما أمامه كأنه لا شيء حقًا؛ وعنده يُحسب كل شيء عدمًا، [بحيث] يكون المستوى الأول والمستوى الأخير في أدنى مرتبة سواءً لديه.

ואעפ״כ [ואף על פי כן] **להיות השתלשלות העולמות וירידת המדרגות הוצרך להיות מדרגות עצמו מספר שלא יבטלו העולמות ממציאותן וכל זה הוא בשביל שיהיה הוי״ה אלקי ונפלאותיך ומחשבותיך אלינו כנ״ל:**

ومع ذلك، لكي تكون سلسلة العوالم الهابطة وهبوط المراتب، كان لا بد من مراتب «أكثر من أن تُحصى»، كيلا تزول العوالم من الوجود. وكل ذلك لكي يكون اسم **ה׳** (**הוי' / שם הוי'**, Havayah) **אלקי**، ولكي تكون «عجائبك وأفكارك [هي] إلينا»، كما ذُكر آنفًا.

5 **והנה קודם מ״ת** [מתן תורה] **היו עליונים ותחתונים ניזונים בחסדו של הקב״ה דהיינו שהיה מזון עולמות עליונים ותחתונים וחיותם נמשך ממקורם וראשיתם מלמעלה למטה בנדבה וחסד פשוט באתערותא דלעילא לבד.**

والآن، قبل إعطاء التوراة، كانت الكائنات العلوية والسفلية [من الموجودات] تتلقى قوتها من إحسان **קב״ה** (**קב״ה / קודשא בריך הוא**، kudsha brich hu)؛ أي إن قوت العوالم العلوية والسفلية وقوة حياتها كانتا تنبعان من مصدرها وأصلها، من الأعلى إلى الأسفل، هبةً مجانية وإحسانًا محضًا، من خلال استثارة من الأعلى (**אתערותא דלעילא**، isarusa dileila) وحدها.

אבל אחר מ״ת [מתן תורה] **הנה קיום חיות העולמות הוא ע״י מעשה התחתונים בתורה ומצות ממטה למעלה**

لكن بعد إعطاء التوراة، صار بقاء قوة حياة العوالم يعتمد على أعمال الكائنات السفلى في التوراة (**תורה**) والوصايا (**מצות**، mitzvos)، من الأسفل إلى الأعلى.

וכמו למשל ארץ הלזו הגשמית שמצמחת כל מיני תענוגים והם מזון האדם וקיום חיותו

وهذا، على سبيل المثال، يشبه هذه الأرض المادية التي تُنبت أصنافًا شتى من اللذائذ، وهي غذاء الإنسان وما تقوم به حياته.

וגם כשאדם אוכל מבע"ח [מבעלי חיים] **הנה עיקר גידולו וחיותו של הבע"ח** [הבעלי חיים] **ממה שאוכל מן הארץ נמצא שכל מזון וחיות האדם הוא ע"י בירור שנבחר הטוב הגנוז מן הארץ.**

وكذلك حين يأكل الإنسان من الحيوانات، فإن أصل نمو الحيوان وقوة حياته يأتيان مما يأكله من الأرض. ويتبيّن أن كل غذاء الإنسان وقوة حياته يأتيان عن طريق تصفية يُنتقى فيها الخير المكنون في الأرض.

כך עד"מ הנה מזון עולמות עליונים הוא ממה שמקבלים חיותם מן התורה שבעוה"ז השפל.

وهكذا، على سبيل المثال، يأتي غذاء العوالم العلوية من تلقّيها قوة حياتها من التوراة الموجودة في هذا العالم السفلي.

והנה כתיב (משלי ד) **סלסלה ותרוממך כאדם שמסלסל בשערו שיהיה כל נימא בפ"ע** [בפני עצמו] **כך הוא בכל פרטי הלכות אין מספר שיהיה בזה הענין הדין כך ובזה הענין יהיה הדין כך נמשך מחכמה עילאה מבחי' נפלאותיך ומחשבותיך הנ"ל.**

والآن، ورد في الأمثال (4): «أكرمها (**סלסלה**، salseleha)، وهي ترفعك»، مثل شخص يجعّد (**מסלסל**، mesalsel) شعره، بحيث تكون كل شعرة على حدة. وهكذا هو الأمر في تفاصيل الأحكام التي لا تُحصى: ففي هذه المسألة يكون الحكم كذا، وفي تلك المسألة يكون الحكم كذا؛ [وهذا] ينبع من الحكمة العليا (**חכמה**، Chochmah)، من مستوى «عجائبك وأفكارك» المذكور آنفًا.

וז"ש [וזהו שכתוב] **דוד המלך ע"ה** [עליו השלום] (**תהלים צב**) **מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך**

وهذا ما قاله الملك داود (**דוד**)، **ע"ה** (المزامير 92): «ما أعظم أعمالك، يا **ה'** (اسم **ה'**، **הוי'** / **שם הוי'**، Havayah)، وما أعمق أفكارك!»

פי' גדלו ע"ד שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] **במקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו כי לא שייך לפניו ית' בחי' גדולה**

ومعنى «عظيمة» هنا على نحو ما قال حكماؤنا، **ז"ל**: «حيثما وجدت عظمته وجدت تواضعه». إذ لا تنطبق عليه، تعالى، مرتبة العظمة،

מאחר כי גדול ה' ומהולל מאד ולגדולתו אין חקר ואינו בבחי' ערך ומדה ומקום כלל שיפול עליו לשון גדול'.

إذ إن «**ה'** عظيم ومحمود جداً، وعظمته لا تُستقصى»، وهو لا يقع البتة ضمن نطاق المقارنة أو القياس أو المكان، بحيث يصح إطلاق لفظ «العظمة» عليه.

אלא לשון גדול' הוא ענותנותו שנתלבש בבחי' ומדת גדולה להתפשט ולהתלבש תוך עלמין להחיותם

بل إن لفظ «العظمة» [يدل على] تواضعه، إذ تلبّس بمستوى صفة العظمة لكي ينتشر ويتلبّس داخل العوالم، فيمنحها الحياة.

וזהו מה גדלו מעשיך ה' כי מה שנמשך ונתפשט למטה דרך פרטי הלכה אחת הוא הוא מזון וקיום חיות כל העולמות עליונים ותחתונים וכל העולמות עליונים הם כלא ממש נגד מה שנמשך מפרטי הלכה אחת שהיא מקור חיותם וקיומם

وهذا [معنى] «ما أعظم أعمالك يا **ה'**»: فما يُستمدّ وينتشر إلى الأسفل عبر تفاصيل حكم واحد هو نفسه قوت العيش وما يحفظ قوة الحياة في جميع العوالم العليا والسفلى؛ وجميع العوالم العليا لا شيء حقاً بالقياس إلى ما يُستمدّ من تفاصيل حكم واحد، وهو مصدر قوة حياتها ووجودها.

כי כל הלכה היא המשכת והתפשטות אור מרצון העליון ב"ה וחכמה עילאה שהן מקור החיות לכל העולמות

فكل حكم هو استمداد للنور وانتشاره من الإرادة العليا (**רצון**, ratzon)، هو المبارك، ومن الحكمة العليا (**חכמה**, Chochmah)، وهما مصدر قوة الحياة لجميع العوالم.

ואם כך הוא בענין גדולת מעשיו א"כ עאכו"כ [על אחת כמה וכמה] **מאד עמקו מחשבותיך שהיא בחינה למעלה מעלה מבחי' עלמין אלא מקיף וסובב עליהם ואינו מתלבש בתוכם.**

وإذا كان الأمر كذلك في شأن عظمة أعماله، فكم بالحري [يصح القول إن] «أفكارك عميقة جداً»؛ فهذا مستوى أعلى بكثير، بل أعلى جداً، من مستوى العوالم، وإنما يحيط بها ويكتنفها، ولا يتلبّس في داخلها.

ומזה יתבונן המשכיל להיות בתורת ה' חפצו להיות שש ועלז בה כמ"ש (משלי ח) **וכל חפצים לא ישוו בה**

ومن هذا يتأمل العاقل [ويتوصل إلى] أن تكون رغبته في توراة **ה'**، وأن يفرح ويُسرّ بها، كما ورد (**משלי** 8): «وجميع الأشياء المرغوبة لا تساويها»:

שאפי' [שאפילו] **חפצים העליונים שהוא כענין שכתוב כל אשר חפץ הוי"ה עשה בשמים ובארץ ושמים הם העולמות העליונים ולא ישוו בה שכולם הם כלא ממש בערך הלכה אחת שהיא מבחי' נפלאותיך ומחשבותיך הנ"ל.**

حتى الرغبات العليا، كما في المكتوب: «كل ما أراده **ה'** فعله في السماوات والأرض»، و«السماوات» هي العوالم العليا، «لا تساويها»؛ إذ إنها جميعاً لا شيء حقاً بالقياس إلى حكم واحد، وهو من مستوى «عجائبك وأفكارك» المذكور آنفاً.

6 **וכמ״ש באדרא שההלכות הן בחי׳ הנימין ושערות של מעלה וכל נימא להיט לעלמין סתימין כו׳.**

كما ورد في الإدرا (**אדרא**، Idra)، فإن أحكام الشريعة هي مستوى (**בחינה**، bechinah) الخصلات والشعيرات العلوية، و«كل خصلة تبلغ العوالم الخفية»، إلخ.

וכמ״ש בע״ח [בעץ חיים] **שכל הנימין ושערות הם מבירור רפ״ח ניצוצים כו׳ ותכלית הבירור הוא בעוה״ז כו׳.**

وكما ورد في إيتس حاييم (**עץ חיים**، Etz Chaim)، فإن جميع الخصلات والشعيرات تأتي من تنقية الشرارات الـ288، إلخ؛ والغاية النهائية من التنقية هي في هذا العالم، إلخ.

וזהו זמירות היו לי חוקיך בבית מגורי שהיה שש ושמח בהם עד שהיו לו כמו זמירות ותענוגים אלא שנענש על שקראם זמירות.

وهذا هو [معنى] «كانت شرائعك أناشيدي في بيت اغترابي»: فقد ابتهج بها وفرح، حتى غدت له كالأناشيد واللذّات (**תענוג**، taanug)، لكنه عوقب لأنه دعاها أناشيد.

ולא על שלמד בענין זה אלא על ששיבחם בזו המעלה לחוד שהוא מקור וחיות כל העולמות.

[لم يُعاقَب] لأنه درس بهذا المعنى، بل لأنه مدحها بهذه الصفة وحدها، أي إنها مصدر جميع العوالم وقوة حياتها (**חיות**، chayus).

שבאמת הוא גבוה למעלה מעלה מבחי׳ קיום וחיות כל העולמות וכמ״ש (שם) **ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום ופי׳ במדרש** (ב״ר [בראשית רבה] פ״א) **אמון מופלא שהוא מבחי׳ פלא העליון בחינת נפלאותיך ומחשבותיך.**

فهي في الحقيقة أسمى بكثير بكثير من مستوى إعالة جميع العوالم وإمدادها بالحياة، كما ورد (هناك): «وكنتُ إلى جانبه أمونًا، وكنتُ بهجةً يوماً يوماً»؛ وقد فسّر المدراش (برشيت رباه، **בראשית רבה**، Bereishis Rabbah، الفصل 1) كلمة «أمون» بمعنى «عجيب»، وهو من مستوى العجب العلوي، مستوى «عجائبك وأفكارك».

וזהו יום יום נגד ב׳ בחינות שהם נפלאותיך ומחשבותיך וזהו ואהיה שעשועים שהיא שעשועים של הקב״ה כביכול בכבודו ובעצמו

وهذا هو معنى «يوماً يوماً»، إذ يقابل المستويين: «عجائبك» و«أفكارك». وهذا هو معنى «وكنتُ بهجةً»: إنها لذّة ה׳ (**קב״ה / קודשא בריך הוא**، kudsha brich hu)، كما لو كان ذلك في مجده وذاته.

ולמשל כמו שאדם משתעשע בחכמתו כשאומר דבר חכמה כן ויותר מכן לאין קץ ותכלית באלף אלפים הבדלות הקב״ה משתעשע בחכמתו העליונה שאינה יכולה להתלבש תוך עלמין כלל

وعلى سبيل المثال، كما يتلذّذ الإنسان بحكمته حين يقول قولاً حكيمًا، كذلك ـ بل بما لا نهاية له أكثر من ذلك، وبألف ألف فارق ـ يتلذّذ **ה׳** بحكمته العلوية، التي لا يمكنها أن تتلبّس في العوالم قطّ.

אלא שדוד המלך ע״ה [עליו השלום] **היה צריך לפי שעה. בבית מגורי שהיו שונאין לו ואין דינים נמתקין אלא בשרשן דהיינו בשרש התהוות העולמות כשנתהווה ונמשך מאין המוחלט להתענג ולשמוח בחלקו אשר הוא ממשיך בתורתו לקיום וחיות העולמות**

لكن الملك داود، **ע״ה**، احتاج إلى [ذلك] في حينه: «في بيت اغترابي»، إذ كانوا يكرهونه؛ ولا تُلطَّف الأحكام الشديدة إلا عند أصلها، أي عند أصل نشوء العوالم، حين نشأت وانجذبت من العدم المطلق؛ [ولذلك احتاج] إلى أن يتلذّذ ويفرح بنصيبه الذي يجذبه إلى أسفل من خلال توراته، لإعالة العوالم وإمدادها بالحياة.

שעי״ז ממילא יתבטלו כל המונעים מאחר שמקבלים חיותם ממנה והם בטלים לגבה וכשממשיך אורה למטה תפול עליהם אימתה ופחד והיו כלא היו.

وبذلك تدخل جميع الموانع تلقائيًا في حالة إبطال الذات (**ביטול**, bittul)، إذ تستمدّ قوة الحياة (**חיות**, chayus) من التوراة وتكون في حالة إبطال الذات أمامها؛ وحين يجذب نورها إلى الأسفل، «سيقع عليهم الرعب والفزع»، ويصيرون كأنهم لم يكونوا قط.

7 **וזו היא העצה שיעצו חז״ל** [חכמינו זכרונם לברכה] **השכם והערב עליהם דהיינו שיהא בבחי׳ עליהם מעלה מעלה וגבוה מהם**

وهذه هي النصيحة التي أسداها حكماؤنا، **ז״ל**: «انهض باكرًا وامكث متأخرًا فوقهم» (**עליהם**، aleihem)، أي ليكن المرء في حال «فوقهم»، عالياً جداً وأرفع منهم،

דהיינו בבחי׳ עסק התורה שהיא גבוה ונעלה מאד שהיא מקור חיותם. ולכן הם כלים ומתבטלין מאליהן וממילא נדחי׳.

أي في حال الاشتغال بدراسة التوراة، وهي سامية ورفيعة جدًا، إذ هي مصدر قوة حياتهم. ولذلك يزولون ويُبطَلون من تلقاء أنفسهم، ويُدفعون تلقائيًا.

והערב עליהם היינו בבחי' נפשי כעפר לכל תהי' [תהיה] **לידום וליסבול כנ"ל שיהיה כעפר וארץ שממנה יצא לחם וכל ההשפעות ממטה למעלה אחר מ"ת** [מתן תורה] **כנ"ל**

و«امكث متأخرًا فوقهم» تعني مستوى «لتكن نفسي كالتراب للجميع»، أي أن يصمت المرء ويتحمّل [ذلك]، كما ذُكر أعلاه؛ فيكون كالتراب والأرض التي يخرج منها الخبز، ومنها تأتي جميع التأثيرات من الأسفل إلى الأعلى بعد إعطاء التوراة، كما ذُكر أعلاه؛

דהיינו כשנברר הטוב מן הרע וכו' ואזי ממילא יפול הרע ויבוטל כמ"ש (ישעיה מא) **יהיו כאין ויאבדו אנשי ריבך כי אין להם חיות עוד.**

أي حين يُستخلص الخير من الشر، وما إلى ذلك، يسقط الشر عندئذٍ تلقائيًا ويزول، كما ورد (**ישעיהו** 41): «يصيرون كلا شيء، ويهلك الرجال الذين يخاصمونك»، إذ لم تعد لهم قوة حياة.

אבל באמת אין זו לבדה מעלת ושבח התורה כ"א כמ"ש ובלילה שירה עמי שירו קרי דהיינו שעשועים של הקב"ה כמ"ש ואהיה אצלו כו' שעשועים זה יהיה עמי וכמ"ש (תהלים קמט) **ישמח ישראל בעושיו.**

لكن هذه، في الحقيقة، ليست الفضيلة والثناء الوحيدين للتوراة؛ بل كما ورد: «وفي الليل تكون أغنيته (**שירה**، shiroh) معي»: تُقرأ الكلمة shiro، أي «أغنيته» (**שירה**، shiro)، أي لذة القدوس المبارك (**קב"ה / קודשא בריך הוא**، kudsha brich hu)، كما ورد: «وكنت عنده»، وما إلى ذلك، «لذّات»؛ وهذه تكون «معي». وكما ورد (**תהלים** 149): «ليفرح إسرائيل بصانعه».

והנה ע"י בחי' שמחה ותענוג הזה בתורת ה' יסיר כל מונע מבית ומבחוץ ואין רע יורד מלמעלה כלל

والآن، بفضل هذا المستوى من الفرح واللذة في توراة **ה'**، يزيل المرء كل عائق من الداخل والخارج، ولا ينزل أي شر من الأعلى مطلقًا.

משא"כ כשאין לו בחי' השעשועים הנ"ל עליו נאמר ויהי מקץ שנתים ימים

أما من لا يملك هذا المستوى من اللذة المذكور أعلاه، فينطبق عليه القول: «وكان عند انقضاء سنتين كاملتين» (**שנתים ימים**، shenasayim yamim).

פי' שבחי' שנתים ימים שהם בחי' יום יום בחי' השעשועים הנ"ל הם אצלו בקץ ותכלית כלומר שאין לו בחי' הנ"ל בעסק התורה ואז ופרעה חולם.

ومعنى ذلك أن مستوى «سنتين من الأيام»، وهو مستوى «يوم، يوم»، أي مستوى اللذة المذكور أعلاه، قد بلغ عنده النهاية والحدّ؛ أي إنه لا يملك المستوى المذكور أعلاه في دراسته للتوراة. وعندئذٍ يحلم فرعون (**חולם**، cholem) [وcholem أيضًا اسم الحركة التي تُكتب نقطةً فوق الحرف].

פי' אע"פ [אף על פי] **שיש לו בחי' פרעה שהוא בחי' התגלות אלקות ע"י התפלה אעפ"כ** [אף על פי כן] **אינו בבחי' טעמים שהם בחי' הנגון ושעשועים הנ"ל כ"א בבחי' נקודה ברישי אתוון**

ومع أن لديه مستوى فرعون (**פרעה**)، أي مستوى (**בחינה**, bechinah) من انكشاف الألوهية من خلال الصلاة، فإن ذلك مع هذا ليس في مرتبة النغمات (**טעמים**, ta'amim)، وهي مرتبة اللحن واللذة المذكورين آنفًا، بل لا يكون إلا في مرتبة «نقطة عند رؤوس الحروف»،

כי הנפש מלאה אותיות ואור ה' שמאיר בה הוא בחי' נקודה קטנה בראשו לבד שמתנוצץ בשכלו הארת והמשכת אלקות אבל אינה מלובשת בתוכו כ"א בבחי' מקיף עליו:

لأن النفس ممتلئة بالحروف، ونور **ה'** الذي يضيء فيها ليس إلا مستوى نقطة صغيرة عند أعلاها، إذ يتلألأ في عقله إشراق الألوهية وامتدادها إليه من الأعلى؛ لكنه لا يتلبس به، بل يحيط به من الخارج، على نحو (**מקיף**, makif [أي إحاطة من الخارج]).

8 **והנה עומד על היאור. שממנו ג"כ נמשך בחי' המשכה לשבע פרות הטובות שהם ז' מדות אהבה ויראה וכו' הטבעיי'** [הטבעיים]

«وها هو واقف عند النهر (**היאור**, ye'or)». ومنه أيضًا يُساق فيض إلى البقرات السبع الطيبات، وهي الصفات السبع: الحب والخشية (**אהבה ויראה**, ahavah v'yirah) وما إلى ذلك، الطبيعية [منها].

שיהיה אחר התפלה מחמת זה בסור מרע ועשה טוב.

لكي يكون بعد الصلاة، نتيجة لذلك، [منخرطًا] في «الابتعاد عن الشر وفعل الخير».

אך אחר זה הנה שבע פרות אחרות כו'. ותאכלנה כו' ולא נודע כו'. שבערך זמן רב אחר התפלה יוכל להתעורר מדות ותאוות גשמיות ומשכחות לגמרי את מדות הטובות אהוי"ר [אהבה ויראה] **כו' שבשעת התפלה.**

لكن بعد ذلك، «ها هي سبع بقرات أخريات»، إلخ، «فأكلن»، إلخ، «ولم يُعرف»، إلخ؛ إذ قد تنبعث، بعد مضي وقت طويل على الصلاة، صفات ورغبات جسدية، فتجعله [هو] ينسى تمامًا الصفات الطيبة، **אהבה ויראה**، وما إلى ذلك، التي كانت [له] أثناء الصلاة.

משא"כ בבחי' הטעמים שהם בחי' שירה וזמרה הנ"ל. ע"ז אמרו (ע"ז [עבודה זרה] **ג) כל העוסק בתורה בלילה חוט של חסד נמשך עליו ביום שנאמר יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי**

لكن الأمر يختلف في مستوى النغمات، وهي مستوى الغناء واللحن المذكور آنفًا. وفي هذا قالوا (**עבודה זרה** 3): «من ينشغل بالتوراة (**תורה**) ليلًا، يُساق عليه في النهار خيط من الإحسان، كما جاء: "نهارًا يأمر **ה'** بإحسانه، وفي الليل تكون أغنيته معي"»

שחוט של חסד ואהבה עליונה באה עליו מלמעלה אהבה חדשה יותר מכדי טבעו של נפש אלקות לדבקה בו ית' בחי' אהבה בתענוגים

[ومعنى ذلك] أن خيطًا من الإحسان والمحبة العلوية يأتيه من الأعلى: محبة جديدة تتجاوز الطبيعة التي للنفس الإلهية (**נפש האלקית**، nefesh elokis)، كي تلتصق به، المبارك هو؛ وهذا هو مستوى المحبة المصحوبة باللذّات.

ומשם נמשך יאור והמשכה לבחי' נקודה ברישי אתוון שהיאור הוא עומד על החולם וממשיך עליו הארה רבה ועצומה שלא יהיו פרות הרעות כלל כי אין רע יורד מלמעלה כו':

ومن هناك يُستمدّ النهر (**היאור**) والفيض إلى مستوى «نقطة على رؤوس الحروف»؛ إذ يقف النهر فوق النقطة الصوتية العليا (**חולם**، cholem [نقطة توضع فوق الحرف]) ويجذب إليها إشعاعًا عظيمًا وقويًا، بحيث لا تكون هناك بقرات شريرة أصلًا، إذ «لا ينزل شر من الأعلى»، إلخ.

LikuteiTorah.com
الباراشا الحاسيدية

حول هذه الطبعة

.the English translationو This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot’s notes: CC BY-NC 4.0

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication /Society and likuteitorah.com. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

الترجمة العربية والشروح: أُعدّت لموقع LikuteiTorah.com بمساعدة الذكاء الاصطناعي (openai/gpt-6-luna-pro:batch)، وقورنت بالنص العبري وبموقع سفاريا؛ ولم يراجعها محرر بشري بعد. يرجى التحقق من كل ما هو مهم بالرجوع إلى النص العبري.

طلب الريبي أن تُدرَس مَاماريم باراشا الأسبوع، «الباراشا الحسيدية»، خلال ذلك الأسبوع، موزعة على أيامه السبعة (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). لماذا ندرسها، وما بركات الريبي: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

مشروع مجاني غير تجاري؛ لا يُباع هنا شيء. والمشروع غير تابع لكيهوت أو سفاريا أو مكتبة لوبافيتش. likuteitorah.com ©

من likuteitorah.com/ar/torah-ohr/mikeitz/2/

إهداء تكريمًا لـ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ״ל

والد الريبي، ريب ليفي يتسحاق